

Утвърдил:.....
/Н. Стоянова/

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ

ЗА РАБОТА НА СИСТЕМАТА ЗА БРУТЕН СЕТЪЛМЕНТ
В РЕАЛНО ВРЕМЕ
RINGS

Версия 5 от април 2021 г.

Тези правила имат валидност единствено във версията, официално разпространявана от
БНБ.

Правилата, части от тях или начинът на тяхното оформяне не могат да бъдат
използвани за разработка на системи, свързани с плащания, които са извън регулирането на
БНБ или на подобни документи без писменото съгласие на БНБ.

Съдържание

1.	Общи положения.....	4
1.1.	Предназначение	4
1.2.	Предмет на регулиране	4
1.3.	Задължително приложение.....	4
1.4.	Основание за разработка и издаване на документа.....	5
1.5.	Утвърждаване и изменения.....	5
1.6.	Дефиниции.....	5
2.	Основни принципи на функциониране на RINGS	8
3.	Права и задължения на БНБ във връзка с функционирането на RINGS	8
3.1.	Права и задължения на БНБ при организиране, регулиране и контролиране на RINGS	8
3.2.	Права и задължения на БНБ при опериране, поддържане и администриране на RINGS.	9
4.	Участие в RINGS	11
4.1.	Участници в RINGS са:	11
4.2.	Условия за участие в RINGS	11
4.3.	Ред и условия при включване на участник и оператор в RINGS	12
4.4.	Ред и условия за изключване и временно ограничаване в RINGS	14
4.5.	Права и задължения на участниците и системните оператори в RINGS.....	17
5.	Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа с достъп до RINGS	20
6.	Плащания чрез RINGS	21
6.1.	Общи положения	21
6.2.	Приоритети	21
6.3.	Чакащи плащания	22
6.4.	Системен ден на RINGS и график на системния ден	22
6.5.	Такси за предоставяни чрез RINGS услуги.....	23
7.	Платежен поток и формат на нарежданията за превод и заявките за сетълмент в RINGS	23
7.1.	Общи положения	23
7.2.	Схема на платежния поток и формат на нарежданията за превод и заявките за сетълмент ...	24
8.	Сетълмент и неотменимост	27
8.1.	Общи положения	27
8.2.	Изпълнение на нареждания за превод, инициирани от участници в RINGS	28
8.3.	Изпълнение в RINGS на заявки за сетълмент, инициирани от системни оператори.	31
8.4.	Изпълнение на заявки за сетълмент, предоставени от системните оператори в електронен вид и/или на хартиен носител	34
9.	Управление на ликвидността и оперативна информация, предоставяна от RINGS	35
9.1.	Осигуряване на ликвидност	35
9.2.	Управление на опашки от чакащи плащания в RINGS и SWIFT.....	35
9.3.	Процедури в банката-платец и оператора на RINGS при отхвърлени нареждания за превод .	36
9.4.	Оперативна информация, предоставяна от RINGS.....	37
9.5.	Резерви и лимити	39
10.	Технически и комуникационни проблеми и извънредни ситуации	40

10.1. Процедури при технически и комуникационни проблеми.....	40
10.2. Възникване на извънредна ситуация	41
10.3. Прехвърляне на работата на RINGS върху резервната ѝ конфигурация.....	41
10.4. Уведомление за възникване на технически проблем.....	41
11. Help desk.....	42
11.1. Услугата „Help desk“ на RINGS	42
11.2. Отговорности на БНБ във връзка с услугата „Help desk“ на RINGS.....	43
12. Архивиране на информацията	43
13. Влизане в сила.....	43

1. Общи положения

1.1. Предназначение

Тези правила и процедури на платежната система за брутен сетълмент в реално време RINGS (Real-time Interbank Gross Settlement System - RINGS) са предназначени за БНБ, банките и системните оператори на платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, на които агент по сетълмента е БНБ.

1.2. Предмет на регулиране

Тези правила и процедури регламентират реда, по който се извършва сетълмент на плащания в лева чрез RINGS.

1.3. Задължително приложение

Тези правила и процедури са задължителни за прилагане от БНБ, банките и системните оператори при осъществяване на плащания чрез RINGS.

Неразделна част от тези Правила и процедури са следните документи:

Приложение № 1 – „График на системния ден на RINGS“;

Приложение № 2 – „Тарифа на RINGS“;

Приложение № 3 – „Искане за сертифициране за участие/достъп до RINGS“;

Приложение № 4 – „Съответствие между стандартните български първични платежни документи и формата на SWIFT съобщенията, използвани в системата RINGS (mapping)“;

Приложение № 5 – „Изисквания към участниците и системните оператори при предоставяне на платежно нареждане/заявка за сетълмент в БНБ в случай на технически проблем“;

Приложение № 6 – „Искане за оттегляне на нареждане за превод в RINGS“;

Приложение № 7 – „Уведомление за възникване на технически проблем“;

Приложение № 8 – „Искане за провеждане на тестове в RINGS“;

Приложение № 9 – „Списък на SWIFT съобщения използвани в RINGS“;

Приложение № 10 – „Генерирани от RINGS кодове за грешка“;

Приложение № 11 – „Системно важни участници в RINGS“.

1.4. Основание за разработка и издаване на документа

Тези правила и процедури са разработени в съответствие с изискванията на:

- глава седма „Платежни системи“ и раздел III „Платежна система за брутен сетълмент в реално време“ от глава осма „Окончателност на сетълмента в платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа“ на Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС);
- глава шеста „Сетълмент в БНБ“ от Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента (Наредба № 16);
- и на Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти (Наредба № 3).

Правилата са неразделна част от „Договор за включване и участие в системата за брутен сетълмент в реално време (RINGS)“ (Договор за участие RINGS).

1.5. Утвърждаване и изменения

Правилата се приемат, изменят и утвърждават от подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ. Българската народна банка уведомява участниците и системните оператори в RINGS за направените промени в правилата най-малко седем дни преди влизане в сила на съответните промени.

1.6. Дефиниции

По смисъла на настоящите правила:

1.6.1. Банка е:

- банка, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност;
- клон на банка от трета държава, получил лиценз от БНБ по реда на чл. 17 от Закона за кредитните институции;

- клон на банка от държава членка, извършващ дейност на територията на Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции.

1.6.2. **Бизнес идентификационен код (BIC)** е код, предоставен от SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) на финансови и нефинансови институции по ISO Standard № 9362.

1.6.3. **Бъдещ вальор** е бъдеща дата, на която съгласно нареждането за превод следва да бъде извършен сетълментът.

1.6.4. **Вальор в RINGS** е датата, на която е извършен сетълментът на нареждането за превод.

1.6.5. **Гридлок** е ситуация, при която невъзможността за изпълнение на нареждане за превод, поради недостатъчна наличност за извършване на неговия сетълмент, блокира изпълнението на значителен брой нареждания за преводи от други участници в RINGS.

1.6.6. **Затворена потребителска група в RINGS (BGN)** е затворена подгрупа на потребители на SWIFT, за използване на услугата FIN YCoPy за целите на извършване на сетълмент в RINGS.

1.6.7. **Заявка за сетълмент** е нареждане към RINGS от системен оператор, в предварително определен формат, чрез което се заверяват и/или задължават сметки за сетълмент.

1.6.8. **Заявка за ликвидност** е заявка за сетълмент от системен оператор, извършващ сетълмент на незабавни плащания, с цел захранване или отлив на средства за незабавни плащания, чрез която се заверява или задължава специалната сметка на системния оператор в RINGS срещу сметки за сетълмент на банки в RINGS.

1.6.9. **Момент на въвеждане (момент на неотменимост) на нареждане за превод** е моментът на дебитиране на сметката за сетълмент на съответния участник в RINGS.

1.6.10. **Наличност по сметка за сетълмент** е действителният размер на паричните средства, съхранявани по сметката за сетълмент.

1.6.11. **Нареждане за превод** е всяко нареждане от участник в RINGS да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките за сетълмент

на банка или БНБ, или всяко друго нареждане, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане съгласно правилата на системата RINGS.

1.6.12. **Незабавно плащане** е кредитен превод по смисъла на т. 24а, параграф 1 от допълнителните разпоредби на ЗПУПС.

1.6.13. **Оперативен риск** е рискът от срив винформационното, техническото и комуникационното оборудване или човешки грешки, предизвикващи критични за извършването на сетълмента обстоятелства.

1.6.14. **Опашка** е подреждане на плащания и задържането им, докато се осигури достатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец за тяхното изпълнение.

1.6.15. **Приоритет** е нивото на неотложност за обработка на плащане.

1.6.16. **Потребителска работна станция** е работна станция, чрез която се осъществява наблюдение и управление на плащания, подадени към RINGS.

1.6.17. **Разполагаема наличност по сметка за сетълмент** е наличността по сметката за сетълмент, намалена с наложените по нея резерви и блокировки.

1.6.18. **Сетълмент** е прехвърляне на парични средства между водени в БНБ сметки за сетълмент в лева, с цел изпълнение на нареждания за превод между участниците в RINGS.

1.6.19. **Системен ден** е предварително определен интервал от време, през който се приемат и обработват нареждания за превод и заявки за сетълмент и се извършва сетълмент в RINGS.

1.6.20. **Системен оператор (оператор)** е субект или субекти, които носят юридическа отговорност за функционирането на платежна система или система за сетълмент на ценни книжа, която извършва сетълмент в RINGS.

1.6.21. **Служебна операция** е извършвана от БНБ операция по събиране на средства от сметка за сетълмент на банка на основание чл. 66 от Наредба № 16 на БНБ, за което банката е дала предварително съгласие чрез подписване на договора за участие в RINGS.

1.6.22. **Сметка за сетълмент** е сметка, водена от БНБ в лева, използвана за съхраняване на парични средства и за извършване на сетълмент по сделки между участници в RINGS.

1.6.23. **Специална сметка** е сметка в RINGS на системен оператор, извършващ сетълмент на незабавни плащания, по смисъла на чл. 148б, ал. 3 от ЗПУПС.

1.6.24. **SWIFT FIN Y Copy** е услуга на SWIFT, при която се обменят нареждания за превод между членовете на затворена потребителска група (BGN), като за извършване на сетълмента се копира информация от нареждането и се изпраща към RINGS за извършване на сетълмент.

1.6.25. **Участник** е банка или клон на банка по чл. 4.1 от настоящите правила, който има сметка за сетълмент в RINGS, водена от БНБ.

2. Основни принципи на функциониране на RINGS

Системата за брутен сетълмент в реално време RINGS е платежна система, чрез която се извършва прехвърляне на парични средства между сметките за сетълмент на участниците в нея окончателно, индивидуално (транзакция по транзакция) и в реално време, след приемане на нареждане за превод от системата. Сетълментът в RINGS се извършва в левове.

- БНБ е оператор на системата за брутен сетълмент в реално време RINGS като организира, регулира, контролира, оперира, администрира, поддържа и развива RINGS.
- RINGS е собственост на БНБ.
- БНБ е агент по сетълмента в RINGS.
- БНБ осъществява надзор върху системата.

3. Права и задължения на БНБ във връзка с функционирането на RINGS

3.1. Права и задължения на БНБ при организиране, регулиране и контролиране на RINGS
Българската народна банка:

3.1.1. Определя реда за участие в RINGS.

3.1.2. Разработва и издава правилата и процедурите за работа на RINGS и осигурява публичен достъп до тях.

3.1.3. Осъществява надзор за спазването на правилата и процедурите за работа на RINGS и прилагането на вътрешните правила за работа със системата.

3.1.4. Приема и спазва вътрешни правила за опериране на RINGS, чрез които се гарантира висока степен на защита на системата, надеждност при опериране и конфиденциалност на информацията.

3.1.5. Разработва и приема правила за действие при извънредни ситуации, които да гарантират своевременната обработка на плащания при извънредни обстоятелства.

3.1.6. Открива и поддържа сметките за сетълмент, управлява и извършва процеса на сетълмент като агент по сетълмента.

3.1.7. Поддържа регистър на спесимените на лицата, имащи право да се разпореждат със средствата по сметките за сетълмент, и на оторизираните лица с право на подпис съгласно процедурите за работа в извънредни ситуации на участниците и операторите. Отговорността за актуализиране на спесимените е съответно на участниците и на системните оператори.

3.1.8. Може да създава механизми за осигуряване на достатъчна наличност по сметките за сетълмент, включително чрез резервиране на ликвидност и поставяне на изискване за задължителна минимална наличност по всяка сметка.

3.1.9. Има право временно да ограничи и да изключи участник в RINGS.

3.1.10. Организира и осигурява извършване на одит на RINGS.

3.2. Права и задължения на БНБ при опериране, поддържане и администриране на RINGS.

Българската народна банка:

3.2.1. Оперира и поддържа функционирането на RINGS, осигурява достъп на участниците и операторите до системата, в съответствие стези правила и процедури и спецификациите на системата.

3.2.2. Осигурява резервираност на функционирането на RINGS и поне веднъж годишно организира прехвърляне на работата на системата върху резервната ѝ конфигурация.

3.2.3. Осигурява публичен достъп до графика за работа на RINGS.

3.2.4. При извънредна ситуация или непреодолими обстоятелства може да променя графика за работа на RINGS, за което уведомява своевременно участниците и операторите в системата.

3.2.5. Администрира и осигурява равнопоставен, защитен достъп на участниците и операторите до системата на базата на надеждни механизми за защита на достъпа, автентификация на изпращача на нарежданията за превод/заявки за сетълмент, интегритета и конфиденциалността на постъпващата и съхранявана в RINGS информация.

3.2.6. Осигурява надеждна хардуерна и софтуерна платформа за функциониране на RINGS в защитена комуникационна среда, като осигурява издаването и управлението на необходимите за целта цифрови сертификати. БНБ прилага утвърдени практики за управление на сигурността на системата RINGS.

3.2.7. Българската народна банка може да наложи допълнителни изисквания за сигурност и непрекъсваемост на дейността спрямо всички участници и/или спрямо участниците, които се считат за системно важни (критични) от БНБ.

3.2.8. Уведомява предварително всички участници и оператори в RINGS при извършване на промени във функционирането на системата, като осигурява необходимото време за подготовка и тестване на техните системи за връзка с RINGS.

3.2.9. Осигурява среда за провеждане на тестове при извършване на промени в системата, по искане на участник или оператор в RINGS и при включване на нов участник или оператор.

3.2.10. Осигурява функционирането и развитието на RINGS в съответствие с Принципите за инфраструктурите на финансовите пазари на Комитета по плащания и пазарна инфраструктура (CPMI) и Техническият комитет на Международната организация на комисиите по ценни книжа (IOSCO) и действащите европейски норми в тази област.

3.2.11. Определя системно важните участници в RINGS и допълнителните изисквания към тях съгласно реда и условията посочени в Приложение № 11 – „Системно важни участници в RINGS“.

4. Участие в RINGS

4.1. Участници в RINGS са:

- 4.1.1. Българската народна банка;
- 4.1.2. банка, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност;
- 4.1.3. клон на банка от трета държава, получил лиценз от БНБ по реда на чл. 17 от Закона за кредитните институции;
- 4.1.4. клон на банка от държавачленка, извършващ дейност на територията на Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции;

4.2. Условия за участие в RINGS

Всеки участник в RINGS трябва да отговаря на изискванията на ЗПУПС, Наредба № 16 и тези правила и процедури, както и да са налице следните условия:

- 4.2.1. Присвоен бизнес идентификационен код (BIC).

Всеки участник в RINGS трябва да има присвоен от SWIFT бизнес идентификационен код (BIC) за обмен на съобщения посредством мрежата на SWIFT.

- 4.2.2. Сключен договор с БНБ за участие в RINGS.
- 4.2.3. Открита сметка за сетълмент в БНБ.
- 4.2.4. Платена такса за сертифициране в RINGS.
- 4.2.5. Сертификат от БНБ за участие в RINGS.
- 4.2.6. Включване на BIC на участника в затворената потребителска група BGN на SWIFT.

За да изпращат нареждания за превод към RINGS участниците трябва да бъдат включени предварително в затворената потребителска група BGN (Closed User Group) на SWIFT чрез своя BIC. Необходимите за това условия са:

- сключен договор за работа със SWIFT и присвоен бизнес идентификационен код (BIC) от SWIFT;
- наличие на SWIFT CBT (Computer Based Terminal) и поддържане на услугата FIN Y Copy;
- одобряване от БНБ на включването в затворената потребителска група BGN.

4.3. Ред и условия при включване на участник и оператор в RINGS

Включването в RINGS се извършва както следва:

4.3.1. Кандидатът за включване подава до БНБ, управление „Банково“ писмено заявление за участие/достъп до RINGS.

4.3.2. БНБ предоставя на кандидата правилата и процедурите на RINGS.

За системните оператори, БНБ предоставя и изискванията си относно свързания интерфейс съгласно техническата документация на RINGS.

4.3.3. Кандидатът преминава процедура по сертифициране на участник/ оператор в RINGS.

4.3.3.1. Кандидатът подава до БНБ писмено искане за сертифициране - Приложение № 3 „Искане за сертифициране за участие/достъп до RINGS“.

4.3.3.2. Кандидатът изготвя вътрешни правила за работа с RINGS и правила за действие в извънредни ситуации. Българската народна банка извършва преглед и проверка на вътрешните правила на кандидата за съответствието им с изискванията, установени с тези правила и процедури. При установяване на несъвместимост БНБ уведомява за това кандидата, като посочва непълнотите и несъответствията. При промяна на вътрешните правила, същите задължително се съгласуват с БНБ.

4.3.3.3. Сертификационни тестове

Преди включването в RINGS, всеки кандидат трябва да отговаря на изисквания, отнасящи се до:

- хардуера, софтуера и комуникационното оборудване;
- техническите средства за защита;
- средствата, осигуряващи надеждност и резервираност на системите при участника;
- квалификацията на обслужващия персонал.

Българската народна банка провежда тестове с кандидата по предварително подготвен план, които включват:

- проверка на пълния цикъл на извършване на платежния процес;

- симулиране на ситуации и грешки;
- тестове на SWIFT CBT и потребителската работна станция;
- за системните оператори се включват тестове на интерфейса между оператора и RINGS по предварително предоставен от БНБ план;
- проверка на средствата и организацията на работа, осигуряващи техническата защита на кандидата.

След приключване на тестовете се подписва двустранен протокол между БНБ и кандидата, отразяващ резултатите от тестовете.

Тестове се провеждат и при извършване на функционални и технически промени в RINGS, SWIFT, участник или оператор. Заявка за провеждане на тестове се подава съгласно Приложение № 8 – „Искане за провеждане на тестове в RINGS“.

4.3.3.4. Сертификат за участие/достъп до RINGS

Българската народна банка издава сертификат при:

- Одобрени от БНБ вътрешни правила за работа с RINGS и вътрешни правила за действие в извънредни ситуации;
- Квалифициран и обучен персонал за работа с RINGS;
- Успешно проведени сертификационни тестове.

Сертификатът се подписва от подуправителя, ръководещ Управление „Банково“ на БНБ.

4.3.4. БНБ може също да изиска всякаква допълнителна информация, която счита за необходима за вземане на решение по заявлението за участие/достъп.

4.3.5. БНБ отхвърля заявлението, ако:

4.3.5.1. кандидатът не отговаря на един или повече от критериите и/или условията за участие/достъп;

4.3.5.2. съгласно преценката на БНБ, такова участие/достъп би застрашило цялостната стабилност и сигурност на RINGS или би застрашило изпълнението от БНБ на задачите ѝ, описани в Закон за Българската народна банка или би породило рискове от гледна точка на съображенията за пруденциалност.

4.3.6. Сключване на договор за участие в RINGS

Кандидатът сключва с БНБ договор за участие в RINGS.

4.3.7. Включване в RINGS

Кандидатът подава писмено искане с посочена дата за започване на работа в реална среда до БНБ.

Въз основа на искането и с разрешение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, БНБ включва кандидата в RINGS и уведомява всички участници и системните оператори в RINGS за името, точния адрес и BIC на новия участник, както и датата, от която същият ще получи пълноправен достъп до системата.

4.3.8. Лица за контакт

Кандидатът трябва да приложи в искането за включване в RINGS списък с имената и координатите на поне две лица за контакт (основно и допълнително), които ще отговарят за всяка от дейностите, свързани с:

- координиране на работата с RINGS;
- платежните операции и сетълмент;
- техническите, софтуерните и комуникационни средства;
- сигурност;
- връзката със SWIFT.

Едно и също лице може да изпълнява повече от една функция при работа с RINGS.

Българската народна банка вписва лицата за контакт в регистър и при поискване от участник предоставя информация за лицата за контакт на останалите участници. При всяка промяна в списъка с лицата за контакт участниците и системните оператори уведомяват БНБ в най-кратък срок.

4.4. Ред и условия за изключване и временно ограничаване в RINGS

4.4.1. БНБ има право да изключи участник от RINGS, при настъпване на едно от следните събития:

- отнемане на лиценз за извършване на банкова дейност;
- откриване на производство по несъстоятелност;
- преустановяване на дейността на територията на Република България или при доброволна ликвидация;

- вливане или сливане между участници в RINGS;
- когато БНБ установи, че участник в RINGS е престанал да отговаря на изискванията за участие в системата или не изпълнява своите задължения по договора за участие в RINGS и тези правила и процедури.

Отдел „Платежни системи в лева“ уведомява писмено всички участници и системни оператори за момента на изключване на участника от системата.

При прекратяване на участието в RINGS задълженията за поверителност на информацията остават в сила.

4.4.2. Временно ограничаване на участието в RINGS

Българската народна банка може без предизвестие временно да ограничи участието, в следните случаи:

- БНБ установи, че участник в RINGS е престанал да отговаря на изискванията за участие в системата;
- участник не изпълнява своите задължения по договора за участие в RINGS и тези правила и процедури;
- невъзможност за изпълнение на заявка за сетълмент, подадена от оператор, в това число след прилагане на гаранционен механизъм по чл.46 от Наредба № 16;
- невъзстановяване на ползвани средства от гаранционен механизъм по чл.46 от Наредба № 16 до постъпване на първата заявка за сетълмент в системния ден, следващ деня на ползването;
- спрямо участник са наложени надзорни мерки, свързани с ограничаване на дейността му или с ограничаване или спиране изпълнението на задълженията му;
- настъпи друго, свързано с участник събитие, което, съгласно преценката на БНБ, би застрашило цялостната стабилност и сигурност на системата, би довело до системен риск, или което би застрашило изпълнението от БНБ на задачите ѝ, описани в Закона за Българската народна банка или би породило рискове от гледна точка на съображенията за пруденциалност.

На основание решение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, Българска народна банка може да ограничи участието в RINGS като преустанови изпълнението на изходящите и/или входящи плащания от/към съответния участник.

- При преустановяване изпълнението на изходящи плащания, RINGS отхвърля всички чакащи към момента плащания на участника. След момента на налагане на ограничението всички изходящи плащания на участника се отхвърлят.
- При преустановяване изпълнението на входящи плащания, всички входящи плащания към участника след момента на налагане на ограничението се отхвърлят.

Участниците са длъжни да уведомят клиентите-наредители за отхвърлените от системата плащания.

Българската народна банка уведомява писмено всички участници в RINGS и операторите за наложеното ограничение.

На основание решение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ, БНБ може да отменя поставеното ограничение. Българската народна банка уведомява писмено всички участници и системни оператори за отмяната на ограничението.

При отмяна на поставеното ограничение, участникът е длъжен да подаде отново всички отхвърлени плащания, наредени от него до момента на ограничаването.

4.4.3. Прекратяване на достъпа до RINGS на платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа се извършва:

- при доброволна ликвидация, обявяване в несъстоятелност или прекратяване на дейността;
- при отнемане на лиценз на системен оператор;
- когато БНБ установи, че системен оператор е престанал да отговаря на изискванията за достъп до RINGS или не изпълнява своите задължения по договора за участие в RINGS и тези правила и процедури.

Отдел „Платежни системи в лева“ уведомява писмено всички участници в RINGS и системните оператори за момента на прекратяване на достъпа до RINGS.

При прекратяване на достъпа до RINGS задълженията за поверителност на информацията остават в сила.

4.4.4. Предприемането на мерки за предотвратяване на кризи или на мерки за управление на кризи по смисъла на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници по отношение на участник в RINGS, не е самостоятелно основание да се приеме, че участникът не отговаря на изискванията за участие в системата или не изпълнява задълженията по договора съгласно т. 4.4.1 и т. 4.4.2, както и не представлява откриване на производство по несъстоятелност по т.4.4.1.

4.5. Права и задължения на участниците и системните оператори в RINGS

4.5.1. Основни задължения:

4.5.1.1. Да спазват задълженията си по договора за участие в RINGS, правилата и процедурите за работа на RINGS и графика на системния ден;

4.5.1.2. Да изградят и поддържат в изправност собствените си системи за работа с RINGS;

4.5.1.3. Да предоставят в отдел „Платежни системи в лева“ и актуализират при промяна спесимените на лицата, имащи право да се разпореждат със средствата по сметката за сетълмент и актуалните спесимени на оторизираните лица с право на подпис съгласно процедурите за работа в извънредни ситуации;

4.5.1.4. Да участват в организираните от БНБ тестове при въвеждане на промени в системата;

4.5.1.5. Да осигуряват квалифициран персонал за работа с RINGS.

4.5.2. Общи изисквания за сигурност и защита

4.5.2.1. Участниците и системните оператори създават процедури за сигурност и защита, включващи организационни (хора и оборудване) и информационни (софтуер) средства при работа с RINGS.

4.5.2.2. Участниците и системните оператори прилагат следните общи изисквания за сигурност и защита:

1) Персонал

Служителите, обслужващи работата с RINGS, трябва да са информирани и обучавани периодично за процедурите за сигурност и защита.

Достъп до информацията и оборудването на системата могат да имат само оторизирани служители.

Служители на външни организации не трябва да имат свободен достъп до отдела, извършващ плащанията през RINGS.

2) Оперативен контрол

Потребителската работна станция на RINGS трябва да се намира в помещение с ограничен достъп.

Плащанията се въвеждат от двама или повече служители в съответствие с разделението на техните права и отговорности.

Процедури по идентифициране на потребителите се прилагат при всички действия на участниците по извършване на плащания чрез RINGS и мониторинг.

Участниците в RINGS са задължени да регистрират нарежданията за превод, като отбелязват времето за тяхното изпращане и получаване.

Участниците поддържат на хартиен и/или магнитен или оптичен носител, без възможност за корекция на данните, пълен списък на изпратени и получени плащания чрез RINGS. Списъкът се съхранява за срок, не по-кратък от десет години.

3) Информационна система

Участниците в RINGS и системните оператори трябва да използват информационни системи и софтуер, които са настроени и инсталирани в съответствие с актуалните международни стандарти за информационна сигурност, трябва да въвеждат и поддържат подходящи и актуални мерки за защита срещу зловреден софтуер, мерки за предотвратяване на опити за неправомерно придобиване на информация по мрежови път.

Участниците и системните оператори имат достъп до приложението за мониторинг на системата RINGS чрез криптирана връзка за комуникация през виртуална частна мрежа (FINNET), изградена от БНБ. Достъпът позволява на всеки участник да извършва мониторинг по т. 9.4.1. и да променя приоритет на нареждане, иницирано от него чрез потребителската си работна станция.

Достъпът позволява на всеки системен оператор да извършва мониторинг по т. 9.4.4. на подадени от него заявки за сетълмент.

Участниците и системните оператори осигуряват сигурността на информационните системи, използвани за достъп до RINGS, както следва:

- а) защитават информационните системи и потребителските работни станции срещу неразрешен физически и мрежови достъп по всяко време;
- б) имат право да инсталират на потребителските работни станции само софтуер, който е одобрен съгласно вътрешната политика за сигурност на участника;
- в) актуализират редовно антивирусните софтуерни приложения, които се използват на потребителските работни станции;
- г) въвеждат и използват практики за управление на потребителите, които осигуряват създаването и запазването в системата само на оторизирани потребители;
- д) предоставят на оператора на RINGS достъп до своята самооценка в съответствие с изискванията на SWIFT за сигурност и в случай на несъответствие, предоставят описание на алтернативни смекчаващи несъответствията мерки, удовлетворяващи оператора на RINGS.

4) Одит

Системите на участниците трябва да осигуряват възможност за проследяване на всяко платежно нареждане или промяна в базата данни от точката на първоначално въвеждане до приключването на обработката.

Участниците в RINGS осигуряват независим специализиран одит на системите си поне веднъж годишно.

4.5.2.3. Участниците спазват установените правила за достъп до RINGS посредством цифрови сертификати, осигуряващи сигурност и установяване на самоличността на потребителите при действия в системата.

1) Издаване и анулиране на цифрови сертификати:

- а) Участниците подават искане до БНБ за издаване на цифрови сертификати за достъп до системата RINGS;

- б) Участниците предприемат мерки за осигуряване използването на сертификатите в съответствие с настоящите правила;
- в) При отнемане правата за достъп до системата на даден потребител, участниците подават искане до БНБ за анулиране на сертификат;
- г) Участниците уведомяват своевременно БНБ за всяко съществено изменение на информацията, съдържаща се във формите за издаване на сертификати.

2) Употреба на цифровите сертификати от участниците:

- а) Участниците осигуряват правилното съхраняване на всички сертификати и предприемат сигурни организационни и технически мерки за избягване увреждането им от трети лица и за използването на всеки сертификат само от служителя, на когото е издаден;
- б) Участниците предоставят своевременно всяка информация, във връзка с издаването на цифровите сертификати, поискана от БНБ и гарантират надеждността на тази информация. Участниците са отговорни за верността на информацията, предоставена на БНБ;
- в) Участниците са отговорни за осигуряване съхраняването на сертификатите от притежателите им отделно от PIN кодовете;
- г) Участниците са отговорни за осигуряване на това, никой от служителите, притежаващи сертификати, да не използва сертификатите за функции или цели, различни от тези, за които са издадени;
- е) Участниците отправят незабавно искане до БНБ за спиране на сертификати, които са дефектни, изгубени или откраднати;
- ж) Участниците уведомяват незабавно БНБ за всяка загуба или кражба на сертификат.

5. Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа с достъп до RINGS

5.1. Платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, на които БНБ е агент по сетълмента, могат да имат достъп до RINGS за извършване на сетълмент на плащания.

5.2. Редът и условията за включване на платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа в RINGS са съгласно описаните в т. 4.2. и 4.3 от настоящия документ с изключение на т. 4.2.3 и 4.2.6

5.3. Преди включването на нов оператор в RINGS или нова услуга на оператор, налагащи промяна във функционалността на RINGS, същият възстановява на БНБ направените разходи за модификация и доработка на текущата версия на RINGS, свързани с осигуряване изпълнението на новата услуга и на сетълмент на заявките, подадени от оператора.

6. Плащания чрез RINGS

6.1. Общи положения

6.1.1. RINGS приема и обработва само плащания, инициирани чрез нареждания за кредитен превод от участници и заявки за сетълмент от системни оператори. Всяко отправено до RINGS нареждане за превод или заявка за сетълмент носи референтен номер, който го идентифицира еднозначно.

6.1.2. RINGS обработва плащания, подадени от участници и системни оператори, за които БНБ е агент по сетълмента.

6.1.3. RINGS обработва само плащания в лева.

6.1.4. В RINGS няма ограничение в размера на плащанията.

6.1.5. Плащания, извършвани задължително през RINGS са:

- а) всички плащания, по които първоначален инициатор и краен получател са участници в RINGS със сметки за сетълмент при БНБ;
- б) плащания, инициирани от платежни системи и системи за сетълмент на ценни книжа, чийто агент по сетълмента е БНБ;
- в) плащания на клиенти на банки за суми, равни на или над 100 000 лв.

6.1.6. През RINGS могат да се извършват и плащания на клиенти на банки без ограничение в размера, инициирани към системата по желание на клиента.

6.2. Приоритети

RINGS обслужва три нива на приоритети за изпълнение на плащания:

6.2.1. „Нормален“ приоритет, който се задава от участниците в RINGS на иницираните от тях нареждания за превод. Системата обработва с „нормален“ приоритет всяко нареждане за превод, в което участникът не е посочил изрично друг приоритет.

6.2.2. „Бърз“ приоритет, който се задава от участниците в RINGS. Нарежданията за превод с такъв приоритет се изпълняват преди нарежданията за превод с „нормален“ приоритет. С този приоритет се изпълняват всички плащания от участник в RINGS към БНБ.

6.2.3. „Системен“ приоритет, който се присвоява на заявки за сетълмент и на плащанията, иницирани от БНБ по съдебни разпореждания, по възстановяване на ползваните средства от гаранционен механизъм и други служебни вземания и операции от сметките за сетълмент на участниците в RINGS.

Заявките за сетълмент, иницирани от системните оператори се изпълняват със системен приоритет, определен от БНБ в качеството ѝ на агент по сетълмента.

Заявките за сетълмент на оператор на платежна система, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в RINGS, са с по-висок системен приоритет от заявките за сетълмент на останалите системни оператори, поради спецификите при извършване на картови плащания, създаващи кредитни експозиции между банките участници в съответната система преди момента на сетълмент в RINGS.

Плащанията със системен приоритет, иницирани от БНБ се изпълняват преди заявките за сетълмент, подадени от операторите и преди всички нареждания за превод с „нормален“ и „бърз“ приоритет.

6.3. Чакащи плащания

При недостатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на участник плащането се подрежда в опашка при спазване на принципа FIFO (First In First Out) в рамките на присвоения приоритет.

6.4. Системен ден на RINGS и график на системния ден

6.4.1. Системен ден на RINGS е всеки работен ден за страната съгласно график, определен от БНБ. Описание на графика на системния ден е представено в Приложение №1.

6.4.2. Българската народна банка приема и обработва нареждания за превод и заявки за сетълмент и извършва сетълмент в рамките на системния ден.

6.4.3. Българската народна банка може да извършва промяна на графика по всяко време, като уведомява своевременно участниците и системните оператори в RINGS.

6.5. Такси за предоставяни чрез RINGS услуги.

6.5.1. Предоставяните чрез RINGS услуги се заплащат на БНБ по тарифа, приета от УС на БНБ - Приложение № 2 „Тарифа на RINGS“.

6.5.2. Българската народна банка може да променя тарифата и осигурява публичен достъп до нея.

6.5.3. Всяко прието нареждане за превод в RINGS се таксува с транзакционна такса в деня на вальора.

6.5.4. В първия работен ден на всеки месец БНБ събира от сметките за сетълмент на участниците дължимите такси за предходния месец.

7. Платежен поток и формат на нарежданията за превод и заявките за сетълмент в RINGS

7.1. Общи положения

7.1.1. Българската народна банка осигурява приемането, проверката и контрола на валидността на нарежданията за превод и заявките за сетълмент, точното регистриране на извършените счетоводни операции по сметките за сетълмент, извлечения за състоянието на сметките и друга информация, необходима на банките във връзка с тяхното участие в RINGS.

7.1.2. Българската народна банка приема за сетълмент само нареждания за превод и заявки за сетълмент, които отговарят на изискванията на тези правила и процедури.

7.1.3. За идентификация на участниците в RINGS в нарежданията за превод и заявките за сетълмент се използват техните бизнес идентификационни кодове (BIC).

7.1.4. Българската народна банка не контролира съответствието на името на банката с нейния BIC, указани в нареждания за превод и заявки за сетълмент. Сетълментът на плащането се извършва въз основа на указания BIC.

7.1.5. Българската народна банка дебитира сметката за сетълмент на банката-платец само когато са изпълнени следните условия:

- банката-платец има достатъчна разполагаема наличност по своята сметка за сетълмент;
- няма наложени ограничения на банката-платец;
- има условия за кредитиране на сметката за сетълмент на банката-получател.

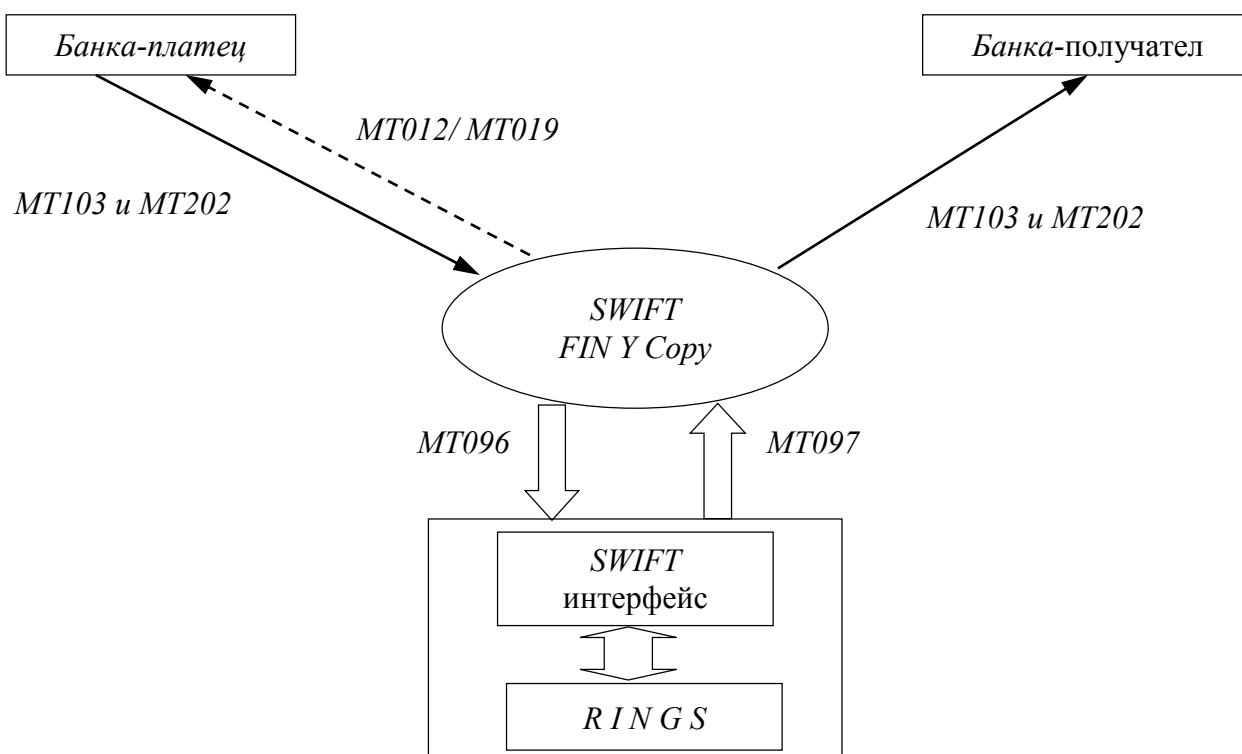
7.2. Схема на платежния поток и формат на нарежданията за превод и заявките за сетълмент

7.2.1. Платежен поток и формат на нареждания за превод, подадени от участниците в RINGS.

7.2.1.1. Схемата на потока на нарежданията за превод за извършване на сетълмент в RINGS е Y-образна и се осъществява чрез услугата FIN Copy на SWIFT, както следва:

- 1) Банката-платец изпраща посредством SWIFT нареждане за превод (SWIFT съобщение MT103, MT202) до банката-получател за сетълмент в RINGS.
- 2) SWIFT FIN Copy прихваща съобщението и копира указаната в профила на SWIFT FIN Copy Service част, която изпраща към RINGS като искане за сетълмент (MT 096). Оригиналното съобщение (MT103, MT202) остава в опашка в SWIFT, докато се получи резултатът от RINGS (MT097).
- 3) На базата на информацията в искането за сетълмент (MT096) RINGS извършва сетълмент или отхвърля плащането.
- 4) В зависимост от резултата, RINGS връща отговор на искането за сетълмент към SWIFT FIN Copy или при недостиг на средства поставя искането в опашка от чакащи плащания.
- 5) В зависимост от получения от RINGS отговор за резултата от сетълмента (MT 097), SWIFT FIN Copy изпраща:
 - в случай на извършен сетълмент: към банката-получател - оригиналното съобщение (MT103 или MT202) и към банката-платец - съобщение за изпълнено плащане (MT012);
 - в случай на отхвърлено плащане: към банката-платец - съобщение за отхвърлено плащане MT019.

7.2.1.2. Схемата на потока на нарежданията за превод, подадени от участниците в RINGS е представена на фиг. 1.

Фиг. 1.

7.2.1.3. Структурата и форматът на нарежданията за превод и SWIFT съобщенията са описани детайлно в Приложение № 4 – „Съответствие между стандартните български първични платежни документи и формата на SWIFT съобщенията, използвани в системата RINGS (mapping)“ и в документа „Fin Copy Service Description“.

7.2.1.4. Списъкът на SWIFT съобщенията, използвани в RINGS се съдържа в Приложение № 9.

7.2.2. Платежен поток и формат на заявки за сетълмент, подавани от системни оператори.

7.2.2.1. Заявките за сетълмент се съставят и изпращат на база съобщения с формат, съвместим с формата на SWIFT съобщение MT 298. Всяка заявка за сетълмент дебитираща и кредитираща сметки за сетълмент на участниците в RINGS.

7.2.2.2. Резултатът от сетълмента на заявката се изпраща до системния оператор чрез съобщение с формат, съвместим с формата на SWIFT съобщение MT 298.

7.2.2.3. Резултатът от сетълмента на заявка, подадена от оператор се изпраща до участниците в RINGS чрез SWIFT съобщения MT900/910, в зависимост от това дали сметката за сетълмент на участника е дебитирана или кредитирана.

7.2.2.4. Структурата и форматът на заявката за сетълмент, представляваща структурирана последователност от данни, са описани в техническата документация на RINGS.

7.2.3. Обработката на нарежданията за превод, инициирани от БНБ, в ролята на участник в RINGS и на централна банка е базирана върху следните SWIFT съобщения:

7.2.3.1. MT 103 за плащания в полза на клиент на участник в RINGS;

7.2.3.2. MT 202 за плащания в полза на участник в RINGS;

7.2.3.3. MT 204 за операции по дебитиране на сметката за сетълмент на участник;

7.2.3.4. MT 900 (дебитно известие) - RINGS уведомява всеки участник за резултата от сетълмента на нареждания за превод MT 204 за дебитиране на сметката му за сетълмент от БНБ;

7.2.3.5. MT 205 за операции по кредитиране на сметка за сетълмент на участник;

7.2.3.6. MT 910 (кредитно известие) - RINGS уведомява всеки участник за резултата от сетълмента на нареждания за превод MT 205 за кредитиране на сметката му за сетълмент от БНБ;

7.2.3.7. Резултатът от изпълнението на нареждания за превод, инициирани от БНБ се изпраща от RINGS до БНБ чрез следните SWIFT съобщения:

- MT 011 за прието за изпълнение от RINGS нареждане за превод;
- MT 019 при неуспешен сетълмент.

7.2.3.8. При грешки в съдържанието на нареждането за превод, инициирано от БНБ, RINGS връща съобщение с формат, съответстващ на SWIFT съобщение MT 298.

7.2.3.9. В началото на системния ден СЕБРА подава в RINGS към банките-участници чрез съобщение MT103 общите суми на плащания от Единната Сметка на Министерството на финансите, одобрени в СЕБРА.

8. Сетълмент и неотменимост

8.1. Общи положения

8.1.1. Основание за извършване на сетълмент е прието от RINGS нареждане за превод или заявка за сетълмент. RINGS приема нареждания за превод и заявки за сетълмент последователно и извършва сетълмент незабавно съобразно графика на системния ден и принципа FIFO в рамките на всеки приоритет.

8.1.2. Изпълнение на заявка за сетълмент, подадена от системен оператор се извършва в RINGS чрез дебитиране и/или кредитиране на сметките за сетълмент на участниците, само при наличие на достатъчна наличност по сметките за сетълмент на всички участници с дебитни позиции, включени в заявката.

8.1.3. Нареждания за превод и заявки за сетълмент могат да бъдат отменяни до момента на тяхното въвеждане в RINGS. Нарежданията за превод се считат за въведени в RINGS в момента на дебитиране на сметката за сетълмент на съответния участник. Заявките за сетълмент се считат за въведени в RINGS в момента на дебитиране и съответно кредитиране на сметките за сетълмент на всички участници в заявката.

8.1.4. Нареждане за превод може да бъде оттеглено въз основа на писмено искане от банката-платец, съгласно Приложение № 6, само ако не е извършен сетълмент и има сериозни основания то да бъде отменено. Искането за оттегляне се изпълнява от БНБ при условие, че има достатъчно време за анулиране на плащането.

8.1.5. Заявка за сетълмент може да бъде анулирана от БНБ въз основа на писмено искане от системния оператор, само ако не е извършен сетълмент и има сериозни основания за това. Искането за анулиране на заявка за сетълмент се одобрява от подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на БНБ.

8.1.6. БНБ може да задава резерви, в т.ч. и за минимални наличности по сметките за сетълмент на участниците с цел обезпечаване сетълмента на заявките за сетълмент и нарежданията за превод или за изпълнение на други приоритетни плащания.

8.1.7. RINGS приема за изпълнение нареждания за превод и заявки за сетълмент в SWIFT формат. В определени случаи платежни нареждания и заявки за сетълмент могат да се приемат от БНБ за въвеждане в RINGS на хартиен носител.

8.1.8. Участниците подават нареждания за превод към RINGS задължително чрез мрежата на SWIFT.

8.1.9. Системните оператори подават заявки за сетълмент към RINGS чрез специално наети линии.

8.2. Изпълнение на нареждания за превод, инициирани от участници в RINGS

8.2.1. Приемане и изпълнение в RINGS на нареждания за превод, подадени в SWIFT формат.

- Нареждане за превод се приема за изпълнение от RINGS в съответствие с графика на системата, когато отговаря на правилата на SWIFT за съставяне на финансови съобщения, изискванията на Приложение № 4 и тези за валидност на съобщенията в RINGS.
- Моментът на приемане на нареждане за превод в RINGS е моментът на получаване от RINGS на валидно за системата искане за сетълмент (MT 096).

8.2.1.1. RINGS приема от участниците нареждания за превод, съставени въз основа на:

- клиентски плащания, инициирани чрез съобщения MT 103;
- междубанкови плащания, инициирани чрез съобщения MT 202.

8.2.1.2. За всяко нареждане за превод, изпратено от участник, RINGS получава следната информация, необходима за сетълмента:

- поле 20 – „Референция на изпращача“;
- поле 32A – „Валюр/Код валута/Сума на плащането“;
- поле 52D – „Банка на наредителя“;
- поле 72 – „Допълнителна информация“.

8.2.1.3. RINGS приема нареждания за превод с валюр датата на системния ден за:

- клиентски плащания, подадени от 8.00 до 16.00 ч.,
- междубанкови плащания, подадени от 8.00 до 17.30 ч.,

- клиентски плащания за централизация на бюджетни средства с ключова дума /CENTRB/, подадени между 16.00 и 17.30 ч.

Подадените извън този график нареждания се отхвърлят от системата след изтичане на гратисен период от 120 секунди.

8.2.1.4. RINGS приема нареждания за превод с бъдещ вальор до 5 работни дни, считано от датата на системния ден, в който са подадени.

8.2.1.5. След получаване на нареждането, RINGS извършва проверка за валидност:

- наличие на полета 20, 32 A, 52 D и 72;
- поле 20 – „референция на изпращача“, която трябва да е уникална в рамките на системния ден за съответния наредител;
- поле 32A – „вальор“, който трябва да има стойност, равна на стойността на системния ден или стойност в съответствие с т. 8.2.1.4.;
- поле 72 и наличие на ключовите думи /DTYPE/ и /BAEREF/, в съответствие с изискванията на Приложение №4 „Съответствие между стандартните български първични платежни документи и формата на SWIFT съобщенията, използвани в системата RINGS“(mapping).

При наличие на грешки, нареждането за превод се отхвърля от RINGS. Банката-платец получава SWIFT съобщение (MT 019), в което е указана причината за отхвърлянето.

В Приложение № 10 са описани всички кодове за грешки, генерирани от RINGS.

8.2.1.6. След успешно преминала проверка на валидността на нареждането за превод:

- RINGS извършва сетълмента незабавно при достатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец.
- При недостатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец, плащането се подрежда в опашка, съобразно своя приоритет и време на постъпване и се завършва веднага след постъпване на достатъчно средства.
- Нарежданията за превод с бъдещ вальор се запазват в RINGS и сетълментът им се извършва в началото на системния ден на посочения вальор, при

наличие на достатъчно разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец.

8.2.2. Приемане и изпълнение на платежни нареждания, представени на хартиен носител.

При възникване на непреодолими технически или други проблеми при участник, БНБ приема за ръчно въвеждане в RINGS платежни нареждания, предоставени на хартиен носител за изпълнение в същия системен ден, както следва:

- за клиентски плащания- от 9.00 ч. до 15.15 ч.;
- за междубанкови плащания- от 9.00 ч. до 16.30 ч.;
- за клиентски плащания, свързани с централизация на бюджетни средства - от 9.00 ч. до 16.30 ч.

Участникът предоставя платежните нареждания на хартиен носител съгласно Приложение № 5 „Изисквания към участниците и системните оператори при предоставяне на платежно нареждане/заявка за сетълмент в БНБ в случай на технически проблем“.

Платежните нареждания на хартиен носител се представят в БНБ в два екземпляра, съгласно изискванията на Указание за съставяне на платежни документи към Наредба № 3. Върху платежните нареждания следва да бъдат отбелязани дата и час на приемането им в банката и регистрационния номер от информационната й система. В случаите, когато платежните нареждания са подадени от клон на банката-платец, същите се представят като копия, заверени с „Вярно с оригинала“, печат на банката и подпис на лицата, имащи право да се разпореждат със средствата по сметката за сетълмент.

При получаване на платежните нареждания отдел „Платежни системи в лева“ при БНБ проверява документите и ако дадено платежно нареждане не отговаря на изискванията за попълване на платежни документи го отказва и го връща на банката-платец като отхвърлено.

Приетите платежни нареждания се обработват, както следва:

- служител на отдел „Платежни системи в лева“ отбелязва върху платежното нареждане регистрационния номер на БНБ и часа на регистрирането им.

- отдел „Платежни системи в лева“ въвежда платежното нареждане за изпълнение в RINGS от името на банката-платец в рамките на системния ден, в който е получено. Одобряването от служител на отдел „Платежни системи в лева“ на нареждането за превод е моментът на неговото приемане от системата.
- В случай че по сметката за сетълмент на банката-платец има достатъчно разполагаема наличност се извършва сетълмент на плащането. Изпълненото платежно нареждане се удостоверява чрез подпис на оторизиран служител на отдел „Платежни системи в лева“, поставен върху документа, след което вторият екземпляр се връща на банката–платец.
- При недостатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец плащането се нарежда в опашка „чака“ до момента на постъпване на достатъчно средства за извършване на сетълмента.
- Когато банката-платец не е осигурила достатъчно средства по сметката за сетълмент до края на системния ден, платежното нареждане се отхвърля. Платежното нареждане се маркира като отхвърлено и вторият екземпляр се връща на банката–платец.

8.3. Изпълнение в RINGS на заявки за сетълмент, инициирани от системни оператори.

8.3.1. Заявките за сетълмент се изчисляват и съставят по начин, определен в операционните правила на всеки оператор. RINGS обработва следните видове заявки за сетълмент:

8.3.1.1. Заявки за нетен сетълмент, формирани в резултат от многостранно нетиране на взаимните задължения на участници в съответната платежна система или система за сетълмент на ценни книжа, които се обработват в определен момент по графика на системния ден;

8.3.1.2. Заявки за ликвидност, формирани в резултат на преводи на участници с цел захранване или отлив на средства за незабавни плащания, които се обработват в определен момент по графика на системния ден;

8.3.1.3. Заявки за сетълмент, формирани на двустранна основа за извършване на паричния сетълмент по сделки с ДЦК, които се обработват през целия системен ден.

8.3.2. Сетълментът на заявките, подадени от операторите се извършва в RINGS по сметките за сетълмент на участниците съгласно графика на системния ден (Приложение №1). При заявка за ликвидност сетълментът се извършва по специалната сметка и по сметка(и) за сетълмент на участник(ци).

8.3.3. Сетълмент на заявките, подадени от оператор се извършва само при наличие на достатъчна разполагаема наличност по сметките за сетълмент на всички участници, с дебитни позиции.

8.3.4. RINGS изпраща към оператора резултата от сетълмента за всяка заявка и уведомява всеки участник за резултата от сетълмента на заявката чрез дебитно или кредитно известие. Операторът изпраща следваща заявка за нетен сетълмент или заявка за ликвидност съгласно графика на системния ден, само след като е получил резултата от сетълмента на предходната подадена от него заявка.

8.3.5. Данните, които се обменят между даден оператор и RINGS за извършване и получаване на резултата от сетълмента, трябва да бъдат в SWIFT формат и подписани с цифров подпис, съгласно стандартите и процедурите, специфицирани в документите, описващи интерфейсите между RINGS и операторите.

8.3.6. При недостиг на средства по сметката(ите) за сетълмент на един или повече участници в заявката за сетълмент, тя остава в статус „чака“ съгласно чл. 68 на Наредба № 16. RINGS уведомява оператора за статуса на заявката за сетълмент чрез съобщение в SWIFT формат. Заявките за сетълмент в статус „чака“ се подреждат по реда на приемането им и в зависимост от техния приоритет.

8.3.7. Изключване на плащания или превод на средства за незабавни плащания на участник от заявка за сетълмент.

8.3.7.1. Заявка за нетен сетълмент и заявка за ликвидност, подадена от системен оператор съгласно графика на системния ден, която не може да бъде изпълнена поради недостатъчна наличност по сметка за сетълмент на участник, се отхвърля от RINGS в рамките на 15 минути от момента на приемането ѝ. В съобщението до оператора се указва BIC кода на участника с недостатъчна наличност, който трябва да бъде изключен от заявката.

8.3.7.2. Системният оператор преизчислява отхвърлената заявка, без да включва плащанията от участника с недостатъчна наличност или превода на средства за незабавни плащания на участника с недостатъчна наличност, и подава към RINGS

без неоснователно забавяне преизчислената заявка за сетълмент, за да не се възпрепятства изпълнението на платежните операции на останалите участници в съответната система.

В случай на недостатъчна наличност по сметката на друг участник с дебитна позиция в преизчислената заявка, действията по отхвърляне, преизчисляване и подаване на преизчислена заявка се повтарят до успешен сетълмент на преизчислената заявка.

8.3.7.3. След действията по предходната точка:

- а) системен оператор, подал заявка за нетен сетълмент, включва неизпълнените плащания по т. 8.3.7.2 в следващата си заявка за сетълмент по графика на системния ден;
- б) системен оператор, подал заявка за сетълмент за осигуряване на средства за незабавни плащания, предприема действия съобразно реда определен в правилата на оперираната от него система по отношение на преводите по т. 8.3.7.2.

8.3.7.4. В случай че отхвърлената заявка е последната заявка за сетълмент на съответния системен оператор по графика на системния ден, и след успешен сетълмент на преизчислената заявка за сетълмент по т. 8.3.7.2:

- а) само системен оператор на платежна система, обработваща платежни операции, свързани с карти, който е създал гаранционен механизъм по чл. 46 на Наредба № 16, изпраща без неоснователно забавяне отделна заявка за сетълмент в RINGS единствено с плащанията по т. 8.3.7.2. За сетълмента ѝ се използват средства от гаранционния механизъм, без да се прилага т. 8.3.7.1;
- б) системният оператор на система с достъп до RINGS, различна от посочената в предходната буква, предприема действия съобразно реда определен в правилата на оперираната от него система по отношение на плащанията или превода по т. 8.3.7.2.

8.3.7.5. БНБ може да изиска от системен оператор да изключи участник от заявка за сетълмент на основание решение на подуправителя, ръководещ управление „Банково“. В този случай отдел „Платежни системи в лева“ уведомява писмено всички участници за изключването на участника от заявката за сетълмент.

8.3.8. Системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в RINGS, създава гаранционен механизъм за сетълмент на плащанията на участниците в системата. Участието в гаранционния механизъм е задължително за участниците в системата. Средствата към гаранционния механизъм се съхраняват по сметка при БНБ и са собственост на участниците, в съответствие с размера на участието им. Гаранционният механизъм функционира съгласно изискванията на чл.46 от Наредба № 16 на БНБ.

8.3.8.1. В случай че в края на системния ден наличността по сметката за сетълмент на участник в системата, обработваща платежни операции, свързани с карти, не е достатъчна за покриване на дебитната му позиция в заявка за сетълмент, подадена от системния оператор, системният оператор изпраща до БНБ искане за ползване на средства от гаранционния механизъм. На основание полученото искане БНБ задължава служебно сметката на гаранционния механизъм при БНБ с необходимата сума до размера на участието на съответния участник и заверява сметката му за сетълмент с цел изпълнение на заявката за сетълмент.

8.3.8.2. В случай на ползване на средства от гаранционния механизъм, до постъпване в RINGS на първата заявка за сетълмент за следващия системен ден БНБ събира служебно от сметката за сетълмент на участника сумата на ползваните средства и заверява със същата сума сметката на гаранционния механизъм.

8.3.9. Заявка за сетълмент, за която поради липса на достатъчно средства по сметката за сетълмент на участник не е извършен сетълмент до края на системния ден, се отхвърля от RINGS.

8.4. Изпълнение на заявки за сетълмент, предоставени от системните оператори в електронен вид и/или на хартиен носител.

При възникване на непреодолими технически или други проблеми при системен оператор, БНБ приема заявки за сетълмент, предоставени в електронен вид и/или на хартиен носител за изпълнение в същия системен ден, до 1 час след определения момент на подаване на заявката за сетълмент по графика на системния ден на RINGS, съгласно процедурата описана в Приложение № 5.

9. Управление на ликвидността и оперативна информация, предоставяна от RINGS

9.1. Осигуряване на ликвидност

Всеки участник в RINGS е длъжен:

9.1.1. Да уведоми незабавно БНБ в случай на възникване или опасност от възникване на ликвидни затруднения, които могат да доведат до невъзможност да продължи да извършва плащания, както и за предприетите от него мерки за преодоляване на тази невъзможност.

9.1.2. Да осигурява по сметката за сетълмент достатъчно средства за изпълнението на всяко нареждане за превод, подадено към RINGS и за изпълнение на задълженията си по заявките за сетълмент съгласно графика на системния ден и предвид срока за отхвърлянето им по чл.68 от Наредба № 16.

9.1.3. В случай на поставен от БНБ резерв за минимална наличност по сметката за сетълмент на участник, да осигури пълната сума на резерва, в т.ч. чрез прехвърляне на средства, заделени от участника по специалната сметка за изпълнение на незабавни плащания (в случай че има такива).

9.1.4. Да следи приоритетите на заявките за сетълмент и нарежданията за превод при управление на ликвидността.

9.2. Управление на опашки от чакащи плащания в RINGS и SWIFT

9.2.1. При недостатъчна разполагаема наличност по сметката за сетълмент на банката-платец, нарежданията за превод се подреждат в опашка „чака“ в RINGS, според техния приоритет и времето на постъпване.

9.2.2. Банката-платец получава уведомление по SWIFT при наличие на опашка от чакащи плащания.

9.2.3. RINGS осигурява възможност на участниците да следят статуса на своите нареждания за превод чрез потребителските си работни станции.

9.2.4. Участникът може да променя приоритет на нареждане, инициирано от него чрез потребителската си работна станция или чрез изпращане на SWIFT съобщение. При промяна на приоритета чрез SWIFT съобщение RINGS връща уведомление до участника за резултата.

9.2.5. В случай че участник не може да промени приоритета на наредено от него плащане чрез потребителската си работна станция или чрез изпращане на SWIFT съобщение, БНБ може да извърши промяната от негово име.

9.2.6. Сетълмент на нарежданията за превод, чакащи в опашка, се извършва:

- когато по сметката за сетълмент на банката-платец постъпят достатъчно средства;
- когато промяната на приоритета на плащания в опашката създава условия за това;
- когато задействането на механизма за разрешаване на ситуацията „гридлок“ в RINGS е позволило това.

9.2.7. В края на системния ден всички чакащи към момента плащания се отхвърлят от RINGS.

9.2.8. В случай на временна невъзможност RINGS да получи подадените нареждания за превод те се подреждат в опашка в SWIFT. Участниците не могат да управляват тази опашка.

9.2.9. Ситуация „гридлок“.

Ситуация „гридлок“ възниква, когато плащания в RINGS са блокирани поради неправилно или недобро разпределение на ликвидността сред участниците, въпреки наличието на достатъчна ликвидност в системата, за извършване на сетълмент на плащанията. Може да се излезе от ситуация „гридлок“, ако е налице група от чакащи плащания, които могат да бъдат изпълнени в един и същ момент без никой от участниците в сетълмента да остане с отрицателно салдо.

Механизмът за разрешаване на ситуация „гридлок“ се задейства автоматично при наличие на условия за цялостно изпълнение на плащанията в опашките.

9.3. Процедури в банката-платец и оператора на RINGS при отхвърлени нареждания за превод

9.3.1. Отправени към RINGS нареждания, за които поради липса на достатъчно средства по сметката за сетълмент на платеща не е извършен сетълмент до края на системния ден, се отхвърлят, като информацията за тях се запазва.

9.3.2. Участник, чието нареждане е отхвърлено от системата поради липса на достатъчно средства е длъжен в началото на следващия системен ден да подаде с текущ валъор до RINGS същото нареждане, носещо съответния му регистрационен номер.

9.3.3. Изискването по предходната точка не се прилага в случаите, когато нареждането за превод е оттеглено с писмено нареждане на участника (съгласно т.8.1.4). В този случай участникът писмено и незабавно уведомява БНБ за причините да не нареди отново отхвърленото нареждане, като прилага удостоверяващи документи.

9.3.4. Информацията за отхвърлени поради недостиг на средства, както и отхвърлени и ненаредени на следващия системен ден плащания се изпраща от отдел „Платежни системи в лева“ до управление „Банков надзор“ на БНБ.

9.4. Оперативна информация, предоставяна от RINGS

RINGS осигурява на участниците, системните оператори и БНБ възможност за наблюдение в реално време на състоянието на платежния процес, ликвидността и платежните потоци посредством потребителска работна станция или чрез съобщения по SWIFT.

9.4.1. Всеки участник може да наблюдава и прави запитвания чрез своята потребителска работна станция в реално време за:

- състояние на сметката си за сетълмент - информацията включва начално салдо, движение по сметката и крайно салдо към момента;
- списък на чакащи плащания поради недостатъчна наличност по сметката за сетълмент с информация за поредността им съобразно приоритета им, към тази сметка за сетълмент във всеки един момент (в това число нареждания за превод, заявки за сетълмент и плащания инициирани от БНБ);
- общата сума на наредените и неизпълнени плащания към неговата сметка за сетълмент от други участници;
- своята позиция в заявките за сетълмент;
- стойност на резерви, зададени от БНБ по сметката за сетълмент;
- информация за статус на RINGS, както и часовете за преустановяване приемането на нареждания за превод и приключване на системния ден;

- информация за останалите участници, включваща списък на участниците, SWIFT BIC кодовете им, статуса на сметката за сетълмент им и статуса им на участие в системата - „действащ“ или „недействащ“;
- отчет за сметка (към момента на начално приключване);
- отчет за сметка (към момента на крайно приключване);
- отчет-извлечение по сметката за сетълмент към крайно приключване;
- отчет за сметка – рекапитулация към крайно приключване;
- отчет за двустранна дневна позиция на банка спрямо всеки от останалите участници в сетълмента към крайно приключване;
- графично представяне на данните за състоянието на сметката за сетълмент, движението по нея и видовете транзакции по обем и стойност;
- отчетите от предходната точка за минал ден, както и да получи архивирани отчети от базата данни.

При писмено искане, участникът в RINGS има възможност да получи допълнителни отчети.

9.4.2. Всеки участник може да отправя запитвания чрез SWIFT за:

- получаване от RINGS на информация за салдото, движението и извлечението, както и за общата сума и детайлното описание на чакащи в опашка плащания по сметката си за сетълмент си към момента на подаване на запитването;
- получаване на информация за старт на системния ден, начално и крайно приключване, както и извлечение за дневното движение по сметката за сетълмент в края на системния ден.

9.4.3. БНБ наблюдава в реално време:

- общата ликвидност на системата;
- състоянието на всяка сметка за сетълмент в системата;
- всяко изпълнено плащане;
- всяко плащане с бъдещ вальор;
- всяко чакащо плащане;
- всяко отхвърлено плащане;
- общия обем на чакащите плащания, наредени от и към дадена сметка за сетълмент;

- вида и статуса на плащането;
- графики и отчети за участниците в сетълмента.

9.4.4. Всеки системен оператор може да наблюдава чрез своята потребителска работна станция в реално време:

- списък и статус на заявки за сетълмент, подадените от него за изпълнение в RINGS;
- списък и статус на подадените от него инструкции за нетен сетълмент за текущ и за минал системен ден;
- мястото в опашката от чакащи плащания, при недостатъчна наличност по сметката за сетълмент на участник за покриване на дебитните му позиции в заявки за сетълмент, подадени от съответния оператор;
- информация за статуса на RINGS, както и часовете на началното и крайното приключване на системния ден;
- информация за участниците в RINGS, включваща списък на участниците, SWIFT BIC кодовете им, статуса на сметката им за сетълмент и статуса им на участие в системата - „действащ“ или „недействащ“.

9.4.5. Системата RINGS предоставя възможност за проследяване на сетълмент процеса с помощта на подробна одит информация за всяко нареждане за превод и заявка за сетълмент, подадени за изпълнение в системата. RINGS генерира и съхранява информация за всяка промяна в статуса на участниците, на сметките за сетълмент и на потребителите в системата.

9.5. Резерви и лимити

9.5.1. Резерви

За целите на обезпечаване на платежния процес и изпълнението на други мерки и регулативни функции, БНБ може в реално време през целия системен ден да задава и променя резервиране по сметките за сетълмент както следва:

9.5.1.1. резерв за минимална наличност по сметката за сетълмент;

9.5.1.2. резервиране на ликвидност с цел обезпечаване на сетълмента на заявки, подавани от операторите.

9.5.2. Лимити

Участниците в RINGS могат да задават и да променят в реално време през системния ден лимити по сметките си за сетълмент. Чрез тези лимити се определя сумата, до която съответният участник в RINGS може да нарежда междубанкови плащания до други участници в RINGS. Не е позволено задаването на двустранен лимит към БНБ.

10. Технически и комуникационни проблеми и извънредни ситуации

10.1. Процедури при технически и комуникационни проблеми

10.1.1. Между участник в RINGS и БНБ или между системен оператор и БНБ:

- При вероятност от възникване на технически или комуникационни проблеми във връзка с изпращането или получаването на плащания към/от RINGS съответният участник или оператор уведомява незабавно отдел „Платежни системи в лева“ в БНБ (Приложение № 7 „Уведомление за възникване на технически проблем“).
- Искане за удължаване на системния ден може да бъде подадено чрез Приложение № 7 „Уведомление за възникване на технически проблем“. В този случай, мотивираното искане за удължаване на системния ден трябва да бъде получено от отдел „Платежни системи в лева“ на БНБ поне 30 минути преди съответното (начално или крайно) приключване на системния ден. След разглеждане на мотивите, подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банково“ може да одобри искането.
- БНБ уведомява всички участници и оператори за възникналата ситуация чрез съобщение MT999 и/или e-mail.

10.1.2. Между вътрешните системи в БНБ (SOFI, ССДЦК, ЕСПОТ, ОБИС и RINGS):

- При нарушаване на нормалната работоспособност на системите SOFI, ССДЦК, ЕСПОТ, ОБИС и/или комуникационната им среда във връзка с изпращането или получаването на нареждания към/от RINGS, съответното

звено, отговорно за управлението на тези системи уведомява незабавно отдел „Платежни системи в лева“.

- В този случай се прилагат утвърдените вътрешни правила и процедури за взаимодействие на звената в БНБ, при нарушаване на нормалната работоспособност на системите RINGS, SOFI, ССДЦК, ЕСПОТ, ОБИС и/или комуникационната им среда.

10.2. Възникване на извънредна ситуация

Извънредна ситуация може да възникне при:

10.2.1. Технически или комуникационен проблем, засягащ функционирането на RINGS, участниците в RINGS или системните оператори, който би могъл да доведе до нарушаване на нормалната работа на RINGS за повече от 30 минути;

10.2.2. Проблем с функционирането на SWIFT и на услугата FIN Copy на SWIFT, които могат да доведат до оперативен риск в RINGS;

10.2.3. Форсмажорни обстоятелства.

При извънредни ситуации се спазват утвърдените правила и процедури за действия при извънредни ситуации на БНБ, участниците и операторите.

10.3. Прехвърляне на работата на RINGS върху резервната ѝ конфигурация.

При възникване на необходимост БНБ може да прехвърля функционирането на RINGS върху резервната конфигурация, като информира за промяната всички участници и оператори. БНБ възстановява работата върху основната система в първия работен ден след отстраняване на проблема.

10.4. Уведомление за възникване на технически проблем

Всеки участник в RINGS или оператор е длъжен незабавно да уведоми БНБ при възникване на комуникационен или друг технически проблем, който може да доведе до оперативен риск. Уведомлението се предоставя и в писмена форма, съгласно Приложение № 7 „Уведомление за възникване на технически проблем“ и е основание за предприемане на действия от страна на БНБ. При възникване на такъв риск БНБ осигурява възможност на участниците и операторите за приемане и изпълнение на плащания и заявки за сетълмент по определен от БНБ начин.

11. Help desk

БНБ създава и поддържа услугата „Help desk“ за получаване и отговор на запитвания от участници и оператори в RINGS и оказване на помощ при възникване на проблеми през системния ден.

При възникване на проблем при работа с RINGS участниците и операторите уведомяват:

Отдел „Платежни системи в лева“

Тел: 9145 761, 9145 772

Факс: 980 10 12, 980 24 25

e-mail: rtgs@bnbank.org

11.1. Услугата „Help desk“ на RINGS

Услугата „Help desk“ включва:

11.1.1. Регистриране на всички запитвания по проблеми, възникнали при работа с RINGS, като се отбелязва времето на получаване на запитването, детайли по запитването и приблизителното време за решаване на проблема.

11.1.2. Установяване и описание на проблема, като се класифицира в следните типове:

- SWIFT;
- счетоводен;
- комуникационен;
- сигурност;
- хардуерен проблем;
- конфигурационен и софтуерен проблем;
- организационен;
- друг вид.

11.1.3. Оказване на помощ при решаване на проблем. Това включва предлагане на алтернативни подходи и стъпки, които трябва да се предприемат за продължаване на бизнес процесите при участник или оператор.

11.1.4. Анализ на същността на проблема и насочването му за решаване, съобразно нивото на компетентност.

11.1.5. Проследяване на действията по отстраняване на проблема и информизиране на участника/оператора.

11.1.6. Съхраняване на записите за поставени проблеми за период от 12 месеца.

11.2. Отговорности на БНБ във връзка с услугата „Help desk“ на RINGS

11.2.1. БНБ осигурява незабавно приемане на всяко запитване по възникнал проблем.

11.2.2. БНБ установява същността и важността на проблема и докладва резултата пред участника/оператора в срок не повече от 60 минути след получаване на запитването.

12. Архивиране на информацията

БНБ осигурява цялостното архивиране на информацията, свързана с обработените (изпълнени и отхвърлени) от RINGS нареждания, както и всички други обменени с участниците съобщения, свързани с платежния процес. Архивираната информация се съхранява за срок от 10 години.

При писмено искане за предоставяне на информация БНБ предоставя хартиени копия срещу заплащане, съгласно Тарифата на RINGS, на:

- банка - за извършените по сметката ѝ за сетълмент плащания;
- трети лица - в предвидените от закона случаи.

13. Влизане в сила

Настоящите правила и процедури влизат в сила считано от 01 април 2021 г. и заменят Правилата и процедури за работа на системата за брутен сетълмент в реално време RINGS от 2016 г.